

De economie stimuleren of juist bezuinigen?

René Smits

dinsdag 03 april 2012, 12:38

update: dinsdag 03 april 2012, 16:33

In veel lidstaten speelt in discussies prominent de vraag of de overheid de economie moet stimuleren of juist moet bezuinigen.

Meer over dit onderwerp

[De Engels versie van dit artikel \(pdf\)](#)

[EU-statistieken](#)

[François Hollande](#)

[Fiscal compact](#)

[Mandaat ECB](#)

[Cijfers OESO](#)

[Speech Jean-Claude Trichet](#)

[Catherine Ashton](#)

[Eurobonds](#)

Met een recessie gaande, die volgens de laatste EU-statistieken mild is in sommige en diep in de andere lidstaten, stellen economen en media terecht de vraag of begrotingsmaatregelen de economische neergang niet verergeren of het herstel ondergraven en zelf geen effect sorteren: een krimpende economie leidt tot lagere belastinginkomsten en hogere tekorten, ongeacht hoeveel bezuinigingen wordt opgelegd. Het vraagstuk verdeelt ook politici. Zo wil de Franse socialistische presidentskandidaat François Hollande het net gesloten ‘fiscal compact’ openbreken en het mandaat van de ECB verruimen, in beide gevallen om economische groei te bevorderen.

Budgettaire terughoudendheid noodzakelijk

Budgettaire terughoudendheid is noodzakelijk om enkele voor de hand liggende redenen. Het vertrouwen van de financiële markten staat of valt bij een terugkeer naar een prudent

begrotingsbeleid. Ook kunnen de huidige generaties niet doorgaan hun kinderen en kleinkinderen te belasten met schulden die gemaakt zijn voor de bestedingen van hun voorouders. De vergrijzing maakt het noodzakelijk dat de overheidsuitgaven worden beteugeld.

Toch moeten bezuinigen ‘slim’ worden toegepast. Dit betekent dat investeringen in de toekomst (herstel en ontwikkeling van infrastructuur, onderwijs) zoveel mogelijk worden gespaard. Daarnaast moet bezuinigingen eerlijk worden verdeeld, waarbij zorg en onderwijs zo veel mogelijk behouden blijven en een sterk accent wordt gelegd op het verminderen van inkomensverschillen. Deze laatste zijn hoe dan ook te groot geworden blijkens recente cijfers van de OESO.

Het is duidelijk dat snoeien op overheidsuitgaven niet het antwoord is op al onze economische problemen: structurele maatregelen die de economie openbreken en efficiëntie bevorderen zijn ook nodig. Het is niet voor niets dat de mededingingsautoriteiten in de lidstaten die op grond van een gezamenlijke EU/IMF-programma financieel worden gesteund, méér in plaats van minder geld toebedeeld krijgen.

Tot slot, buitensporige overheidstekorten waren niet in alle gevallen de oorzaak van de huidige hachelijke situatie: luchtballonnen in de huizenprijzen, een opgeblazen bancaire sector die dreigde ten onder te gaan, schulden van de private sector, maar ook een te groot vertrouwen in het vermogen van vrije markten om hun eigen grillige uitkomsten te verhelpen speelden een rol. Een holistische kijk op de economie is nodig in plaats van een beperkte utilitaire blik.

Lenen ten koste van toekomstige generaties

Ook als overheidstekorten worden teruggebracht tot 3% van het BBP betekent dit lenen ten koste van toekomstige generaties en een stimulans gelijk aan één dertigste van het nationale inkomen. Toch kan men zich afvragen of het pad naar evenwichtige begrotingen, waarbij lidstaten onder het Stabiliteits- en groeipact dit jaar of volgend jaar deadlines tegemoet zien voor de correctie van hun buitensporige tekorten, adequaat is. Wellicht zou een iets ruimere termijn moeten worden genomen, in het bijzonder in de lidstaten die het zwaarst getroffen zijn door de crisis.

Is er dan nog ruimte voor het stimuleren van de economie? Aan de kant van de afzonderlijke lidstaten is vermoedelijk niet veel ruimte beschikbaar. Bovendien hebben in onze open economieën stimulerende maatregelen effect op de gehele interne markt in plaats van op de afzonderlijke nationale economie. Gezien als één geheel vormt de eurozone een meer gesloten economie. Hieruit volgt dat stimuleren plaats moet vinden op EU- in plaats van op nationaal niveau.

Er zijn goede redenen te bedenken voor het stimuleren van investeringen en het organiseren van projecten aan de basis die hoop kunnen bieden aan werklozen, met name jonge werklozen, gefinancierd door de EU. Er zijn voor de hand liggende terreinen voor overheidsinvesteringen, van zonne-energie en aansluitingen tussen verschillende energienetten tot innovatieve maatregelen om ondernemerschap en creativiteit van jongeren te stimuleren.

Verhogen ‘eigen middelen’ EU is geboden

De Unie moet over de middelen beschikken om dergelijke stimulerende maatregelen te nemen. Het verhogen van de ‘eigen middelen’ van de EU is geboden, hetzij in de vorm van de opbrengst van een belasting op financiële transacties (FTT) of via een verhoging van de BTW-afdracht aan de EU-begroting, of door middel van beide. Dit vraagt om een EU-minister van Financiën, een institutionele innovatie, gepropageerd door de voormalige ECB-president Jean-Claude Trichet.

De rol van het ministerie van Financiën zou zich uitstrekken tot de handhaving van de begrotingsdiscipline en tot beslissingen over bankfaillissementen waarbij de lasten tussen afzonderlijke nationale overheden worden verdeeld. Door de commissaris voor economische en monetaire zaken tevens voorzitter te maken van de Eurogroep en van de Ecofin-Raad ontstaat een combinatie van bevoegdheden de titel “EU-minister van Financiën” waardig. Een precedent is voorhanden in de rol van de Hoge Vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid. Catherine Ashton zit de Raad voor Buitenlandse Zaken voor.

Zij is tevens vice-voorzitter van de Europese Commissie. Als zodanig is zij politiek verantwoordelijk tegenover het Europees Parlement, net zoals haar collega's in het dagelijks bestuur van de EU. Het kopiëren van deze regeling naar EMU-aangelegenheden zou neerkomen op een waardevolle institutionele innovatie, net zoals de uitgifte van eurobonds. Maar we moeten dergelijke ontwikkelingen - die verdragswijziging vereisen - niet afwachten alvorens creatief na te denken over de mix van noodzakelijke bezuinigingen en creatieve stimulansen.

Bron: <http://fd.nl/beleggen/columns/rene-smits/637377-1204/de-economie-stimuleren-of-juist-bezuinigen>